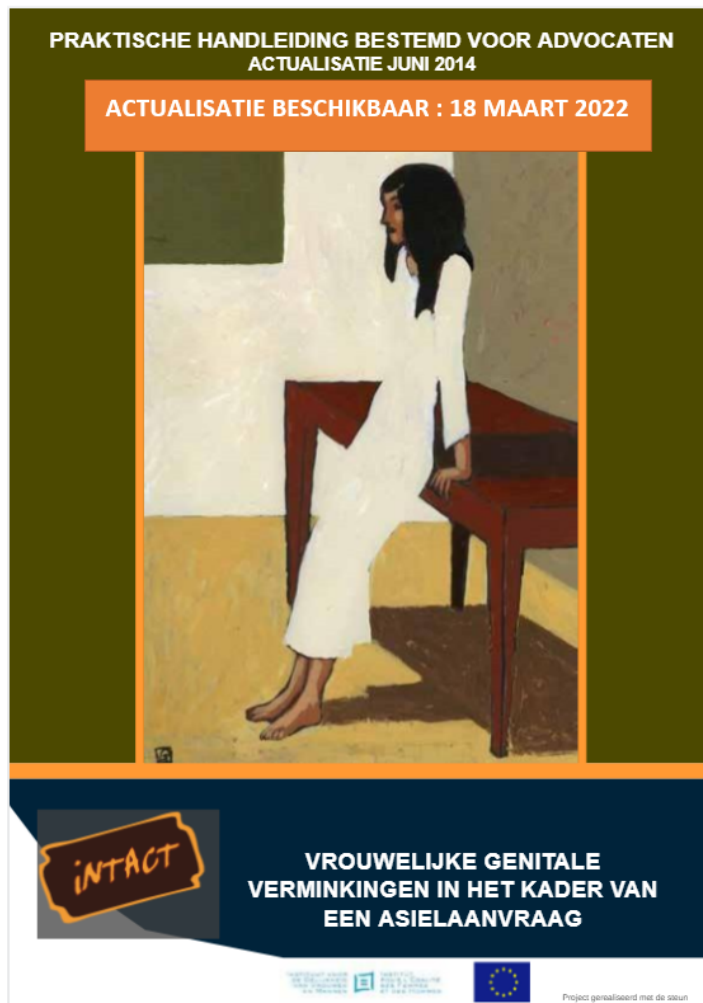

DECEMBER 2021

ASIEL DOOR DE BRIL VAN GENDERGERELATEERD GEWELD

Internationale bescherming : vrouwelijke genitale verminking, gedwongen huwelijken en
ander gerelateerd geweld

De publicatie is enkel online beschikbaar.

Deze publicatie is eveneens in het Frans [beschikbaar](#).

Met de steun

december 2021

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
1. INLEIDING	5
2. DE PROCEDURE VAN INTERNATIONALE BESCHERMING IN HET KORT	7
2.1 Definitie	7
2.2 Verloop van de procedure	7
3. HET BEGRIP GENDER IN HET KADER VAN HET VERDRAG VAN GENÈVE	7
3.1 Gendergeweld in aanmerking nemen bij het onderzoek van de aanvraag	7
3.2 VGV, gedwongen huwelijken en andere vormen van GGG geweld - een discriminerende praktijk	7
4. KWETSBAARHEID DOOR DE BRIL VAN GGG GEWELD (NADRIK OP VGV EN ANDER GERELATEERD GEWELD)	7
4.1. Inleiding	7
4.2. Kwetsbaarheid, waar dan ook	7
4.2.1. In het land van herkomst	7
4.2.2. Op de vluchtroute	7
4.2.3. In het gastland	7
4.3. Kwetsbaarheid op elk moment, ongeacht het profiel	8
4.4. Kwetsbaarheid in de procedure: bijzondere procedurele noden	8
4.5. Kwetsbaarheid beoordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de VN-Comités	8
5. ELEMENTEN VAN DE DEFINITIE VAN VLUCHTELING IN HET KADER VAN HET BEGRIP GENDER	8
5.1 Gegronde vrees	8
5.1.1 Subjectief element van de vrees	8
5.1.2 Objectief element van de vrees	8
5.2 Vervolging	8
5.2.1 Specifieke kenmerken van VGV	8
5.2.2. Specifieke kenmerken van gedwongen huwelijken	8
5.2.3. Specificiteit van ander GGG geweld in verband met VGV (alleenstaande moeders, buitenechtelijke kinderen, enz.)	8
5.2.4. De gronden van vervolging	8
5.2.5. Oorzaken van uitsluiting van bescherming	8
5.3 Afwezigheid van bescherming in het land van herkomst	8
5.3.1 Actoren van vervolging	9
5.3.2 Actoren van bescherming	9
5.3.3 Een doeltreffende bescherming door de autoriteiten?	9

5.3.4 Intern vluchtalternatief	9
6. VASTSTELLING VAN DE FEITEN	9
6.1 Bewijslast voor gegronde vrees	9
6.2 Nuttige elementen ter ondersteuning van de aanvraag	9
6.3. De inoverwegingname van psychologische en medische attesten	9
6.4. Evaluatie van de geloofwaardigheid in het kader van een aanvraag op basis van een vrees voor gendergerelateerde vervolging	9
7. BESNIJDENIS: HERHAALD KARAKTER (HERBESNIJDENIS) - VOORTDUREND KARAKTER (GRUWELIJK)	9
7.1 Herhaald karakter : risico op herbesnijdenis (toekomstige vervolging)	9
7.2 Voortdurende karakter	9
8. VGV IN HET KADER VAN EEN MEERVOUDIGE AANVRAAG	9
8.1 Het concept vluchteling ter plaatse	9
8.2 De vrees voor VGV als “nieuw element” in het kader van een tweede aanvraag om internationale bescherming	9
8.3 Een laattijdige bewustwording	9
9. ASIELAANVRAAG INGEDIEND IN NAAM VAN HET KIND	10
9.1. Bescherming van het hoger belang van het kind	10
9.2 Bescherming van een niet-begeleide minderjarige (NBMV)	13
9.3. Bescherming van een minderjarige onder begeleiding van een ouder	14
10. CONTROLES NA ERKENNING VAN DE VLUCHTELINGENSTATUS	23
10.1 De voorafgaande verklaring op woord van eer	23
10.2 De jaarlijkse medische controle	23
11. DE ROL VAN DE ADVOCaat	23
11.1. Waken over de rechten van de cliënte	24
11.2. Cliënt.e zo goed mogelijk adviseren	27
11.4. Bruggen slaan tussen beroepsgroepen en cliënt(e) doorverwijzen	30
12. BEGRIPPENLIJST	30
13. MODEL BRIEVEN ADVOCaat/ADVOCATE	32
14. ENKELE NUTTIGE ADRESSEN	32
14.1 Specifieke verenigingen rond VGV in België en in het buitenland	32
14.2 Specifieke verenigingen rond vreemdelingenrecht in België	32
14.3 Specifieke structuren rond geweld op vrouwen	34
15. BIBLIOGRAFIE: NUTTIGE TEKSTEN IN GEVAL VAN EEN VERZOEK OM INTERNATIONALE BESCHERMING OP BASIS VAN GENDERGEWELD	35
15.1 Internationale teksten	35
15.2 Europese teksten	36

15.3. Instrumenten van het agentschap van de Verenigde Naties voor de vluchtelingen (UNHCR)
37

15.4. Belgische teksten 38

15.5. Andere instrumenten 38

1. INLEIDING

"Lijden om te leven, te spreken en gehoord te worden". In de wet is vrouwelijke genitale verminking (VGV) een vorm van GGG geweld die deel uitmaakt van een discriminerende context tegen vrouwen. Het wordt beschouwd als vervolging in de zin van het Verdrag van Genève wegens de intrinsieke ernst van de praktijk.

Gelet op de specifieke kenmerken van deze problematiek, heeft deze handleiding tot doel advocaten en beoefenaars van juridische beroepen te ondersteunen in het kader van een verzoek om internationale bescherming op grond van VGV, het risico om daaraan te worden onderworpen en daarmee verband houdend gendergerelateerd geweld (zoals vroegtijdig huwelijk, gedwongen huwelijk, vervolging van alleenstaande moeders, enz.) Naast de verschillende elementen van de definitie van vluchteling bevat dit handboek aspecten in verband met de procedures, bewijs, strategische procesvoering, CGVS-controles, enz. alsmede praktische adviezen en nuttige adressen.

Na de stopzetting van haar activiteiten in 2019 heeft INTACT haar juridische expertise overgedragen aan GAMS België, die verantwoordelijk is voor de actualisering van deze handleiding.

Deze bijwerking, die in december 2021 zal worden uitgevoerd, ziet er als volgt uit:

Over de inhoud

Kwetsbaarheid als transversale as. In de wet zullen degenen die kwetsbaar zijn beter worden behandeld dan degenen die dat niet zijn. Het geweld is daarom geanalyseerd door de bril van kwetsbaarheid, intersectionaliteit en transversaliteit, met name op basis van recent onderzoek van Vulner en de Cahiers de l'EDEM.

Het continuüm van geweld: naast VGV werd het specifieke karakter van gedwongen huwelijk en ander daarmee samenhangend geweld uitgewerkt. De betrokkenen accumuleren kwetsbaarheden; zo kan een vrouw door haar status als alleenstaande moeder het risico lopen op zowel VGV als gedwongen huwelijk. Gezien de verwevenheid van deze vormen van geweld met VGV, worden zij uiteindelijk in het hele handboek opgenomen en lopen zij door elkaar heen gezien de opeenstapeling van kwetsbaarheden.

Inzake de benadering

Strategisch procederen: de analyse van de jurisprudentie heeft het mogelijk gemaakt om met medewerking van Nansen een strategie te ontwikkelen om bepaalde negatieve beslissingen van asielinstanties aan te pakken.

Holistische aanpak: Interdisciplinariteit en multidisciplinariteit worden aangemoedigd om beoefenaars van juridische beroepen in staat te stellen hun praktijk te ontleden om trauma's en culturele contexten beter te begrijpen.

Over de referentieperiode: als gevolg van wetwijzigingen en de evolutie van de praktijk van asielinstanties in België was het nodig om de handleiding over VGV van vrouwen, die in 2012 is gepubliceerd en in 2014 is bijgewerkt, bij te werken. Deze publicatie is een update van de

handleiding voor advocaten dat in 2014 door INTACT werd gepubliceerd. Het omvat de CCE- en RVV-rechtspraak van 2020 en 2021, maar ook enkele toonaangevende zaken van vóór deze referentieperiode worden geanalyseerd.

Over de hulpbronnen

Landenrapporten: naast de COI-rapporten heeft GAMS België landenrapporten verzameld over FGM, gedwongen huwelijk en ander gerelateerd geweld.

Voor bepaalde aspecten worden ook modelbrieven voorgesteld.

Tot slot brengen wij een eerbetoen aan de veerkracht en de moed van deze vrouwen, die centraal staan in ons werk. Ons doel is om hun emancipatie te versterken en hen in staat te stellen keuzes te maken die zij nooit hebben kunnen maken. Wij hopen dat u in deze handleiding hulpbronnen zal vinden om te pleiten voor de rechten van hen die deze rechten zijn ontzegd.

Fabienne Richard

Céline Verbrouck

Directrice GAMS België

Voorzitster INTACT

18 maart 2022

Voorafgaande opmerkingen

Deze publicatie is alleen online beschikbaar en zal regelmatig worden bijgewerkt:

- mars 2022: mise à jour de la partie sur les mineurs
- octobre 2022: mise à jour de la partie sur la vulnérabilité
- décembre 2022 : mise à jour sur l'aspect rapport psychologique
- 2023 : mise à jour selon l'actualité

Disclaimer: De inhoud van deze publicatie valt uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van GAMS en kan in geen geval worden beschouwd als een afspiegeling van de standpunten van onze financiers.

2. DE PROCEDURE VAN INTERNATIONALE BESCHERMING IN HET KORT

2.1 Definitie

2.2 Verloop van de procedure

3. HET BEGRIP GENDER IN HET KADER VAN HET VERDRAG VAN GENÈVE

3.1 Gendergeweld in aanmerking nemen bij het onderzoek van de aanvraag

3.2 VGV, gedwongen huwelijken en andere vormen van GGG geweld - een discriminerende praktijk

4. KWETSBAARHEID¹ DOOR DE BRIL VAN GGG GEWELD (NADRUK OP VGV EN ANDER GERELATEERD GEWELD)

4.1. Inleiding

4.2. Kwetsbaarheid, waar dan ook

4.2.1. In het land van herkomst

4.2.2. Op de vluchtroute

4.2.3. In het gastland

¹ "Kwetsbare persoon" is de term die wordt gebruikt in de teksten van de Europese richtlijnen inzake asiel en in de teksten van de Belgische wet inzake opvang van 12 januari 2007, de term in de juridische betekenis die wij in deze studie gebruiken. Volgens Annalisa D'Aguanno, psychologe bij GAMS, is het beter te spreken van "een persoon in een kwetsbare situatie" of "een persoon die een kwetsbare situatie heeft doorgemaakt" of "een persoon met kwetsbaarheden". Kwetsbaarheid heeft geen betrekking op de persoon zelf, maar op de situatie, de gebeurtenis waaraan hij is blootgesteld.

4.3. Kwetsbaarheid op elk moment, ongeacht het profiel

4.4. Kwetsbaarheid in de procedure: bijzondere procedurele noden²

4.5. Kwetsbaarheid beoordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de VN-Comités

5. ELEMENTEN VAN DE DEFINITIE VAN VLUCHTELING IN HET KADER VAN HET BEGRIP GENDER

5.1 Gegronde vrees

5.1.1 Subjectief element van de vrees

5.1.2 Objectief element van de vrees

5.2 Vervolging

5.2.1 Specifieke kenmerken van VGV

5.2.2. Specifieke kenmerken van gedwongen huwelijken

5.2.3. Specificiteit van ander GGG geweld in verband met VGV (alleenstaande moeders, buitenechtelijke kinderen, enz.)

5.2.4. De gronden van vervolging

5.2.5. Oorzaken van uitsluiting van bescherming

5.3 Afwezigheid van bescherming in het land van herkomst

² Over de onmogelijkheid van beroep in te dienen in zaken betreffende bijzondere procedurele behoeften, zie RVV, 249 030 van 15 februari 2021, p. 11; KWETSBARE PERSONEN MET SPECIFIEKE OPVANGNODEN. Definitie, identificatie, zorg, FEDASIL, eindrapport, 2018. [Eindrapport. Studie Kwetsbare personen \(fedasil.be\)](https://www.fedasil.be/)

5.3.1 Actoren van vervolging

5.3.2 Actoren van bescherming

5.3.3 Een doeltreffende bescherming door de autoriteiten?

5.3.4 Intern vluchtalternatief

6. VASTSTELLING VAN DE FEITEN

6.1 Bewijslast voor gegronde vrees

6.2 Nuttige elementen ter ondersteuning van de aanvraag

6.3. De inoverwegingname van psychologische en medische attesten

6.4. Evaluatie van de geloofwaardigheid in het kader van een aanvraag op basis van een vrees voor gendergerelateerde vervolging

**7. BESNIJDENIS: HERHAALD KARAKTER (HERBESNIJDENIS) -
VOORTDUREND KARAKTER (GRUWELIJK)**

7.1 Herhaald karakter : risico op herbesnijdenis (toekomstige vervolging)

7.2 Voortdurende karakter

8. VGV IN HET KADER VAN EEN MEERVOUDIGE AANVRAAG

8.1 Het concept vluchteling ter plaatse

8.2 De vrees voor VGV als “nieuw element” in het kader van een tweede aanvraag om internationale bescherming

8.3 Een laattijdige bewustwording

9. ASIELAANVRAAG INGEDIEND IN NAAM VAN HET KIND³

9.1. Bescherming van het hoger belang van het kind

Vooraleer er overgegaan kan worden tot analyse van de bescherming van het hoger belang van het kind is het noodzakelijk terug te grijpen naar de wettelijke basis hiervan. Uit rechtspraakanalyse is gebleken dat dit hoger belang van het kind veel te weinig wordt ingeroepen in de procedures voor de asielinstanties en dat er te weinig rekening mee wordt gehouden indien het wel werd ingeroepen.

Toch vindt het principe haar wettelijke basis in tal van wettelijke instrumenten. Hieromtrent kan er verwezen worden naar de bijdrage van Intact, waar specifiek wordt ingegaan op de rechten van een kind in procedures gelinkt aan VGV.⁴ De belangrijkste wetsartikelen worden hieronder kort weergegeven.

Op Belgisch niveau werd dit principe opgenomen in artikel 22bis van de Grondwet.

Dit principe wordt eveneens specifiek beschermd in artikel 14 §4 van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2003 tot de regeling en de werking van de rechtspleging van het CGVS. Het stelt dat het hoger belang van het kind een doorslaggevende overweging dient te zijn bij het onderzoek van internationale bescherming. Later voorzag de herziening van de Vreemdelingenwet van 21 november 2017 expliciet in de bescherming van het hoger belang van het kind in artikel 57/1 §4.

Ook op Europees niveau wordt dit principe beschermd door de inachtnaam van artikel 8 EVRM en artikel 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Dit laatste artikel stelt duidelijk dat;

“1. Kinderen hebben recht op de bescherming en de zorg die nodig zijn voor hun welzijn. Zij mogen vrijelijk hun mening uiten. Aan hun mening in hen betreffende aangelegenheden wordt in overeenstemming met hun leeftijd en rijpheid passend belang gehecht.

³ Ouders die internationale bescherming zoeken en hun dochter die het risico loopt te worden besneden, naar België willen brengen met een humanitair visum, waarvan het kader onduidelijk is - zie Myria : https://www.myria.be/files/FOCUS_visa_humanitaire.pdf.

⁴ Bijdrage van INTACT, “ L'intérêt de l'enfant dans le cadre des procédures protectionnelles et répressives en lien avec les mutilations génitales féminines”, beschikbaar op : <http://www.strategiesconcertees-mgf.be/intact-linteret-de-lenfant/>.

2. *Bij alle handelingen in verband met kinderen, ongeacht of deze worden verricht door overheidsinstanties of particuliere instellingen, vormen de belangen van het kind een essentiële overweging.*

3. *Ieder kind heeft het recht, regelmatig persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse contacten met zijn beide ouders te onderhouden, tenzij dit tegen zijn belangen indruist.”*

Bovendien wordt dit beginsel ook beschermd op internationaal niveau waar artikel 3 van het Internationaal verdrag inzake de Rechten van het Kind het volgende stelt;

“ 1. *Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.*

2. *De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn welzijn, rekening houdende met de rechten en plichten van zijn ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.*

3. *De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.”*

Overweging 18 van de kwalificatierichtlijn (2011/95/EU) bevestigt eveneens dat “*Het belang van het kind bij de uitvoering van deze richtlijn één van de hoofdoverwegingen van de lidstaten dient te zijn, overeenkomstig het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van het Kind van 1989. Bij de beoordeling van het belang van het kind dienen de lidstaten met name terdege rekening te houden met het beginsel van eenheid van gezin, het welzijn en de sociale ontwikkeling van de minderjarige, overwegingen van veiligheid en de opvattingen van de minderjarige, in overeenstemming met zijn leeftijd en maturiteit.”*

Bovendien maakt het Comité voor de Rechten van het Kind in haar slotbeschouwingen over het gecombineerde vijfde en zesde periodieke verslag van België onder punt 43.b de volgende opmerking:

“*In het kader van asielprocedures en gezinshereniging wordt niet voldoende rekening gehouden met het belang van het kind.”*⁵

⁵ Comité voor de rechten van het kind, ‘Observations finales concernant le rapport de la Belgique valant cinquième et sixième rapports périodiques’, CRC/C/BEL/CO/5-6.

Ook het Comité voor de Rechten van het Kind is dus van oordeel dat al deze bovenstaande wettelijke bepalingen niet (of toch niet voldoende) worden nageleefd in de praktijk.

Zoals hierboven aangegeven zijn VGV, gedwongen en vroegtijdige huwelijken vormen van vervolging die specifiek zijn voor het kind (child-specific). Deze praktijken treffen op disproportionele wijze jonge meisjes uit bepaalde regio's ter wereld. De Belgische wet erkent dat vervolgingen handelingen kunnen inhouden gericht tegen personen op grond van hun geslacht en hun leeftijd (artikel 48/3, §2, alinea 2, a) en f) van de wet van 15 december 1980).

Derhalve voorzien de teksten eveneens in de mogelijkheid dat een kind, dat vreest te worden vervolgd in eigen land, om internationale bescherming kan vragen.

De herschikking van de **Procedurerichtlijn** specificceert dat "*minderjarigen het **recht hebben een aanvraag in te dienen** voor internationale bescherming, **hetzij uit eigen naam als (...)** zij beschikken over de juridische vaardigheid om in rechte op te treden, hetzij **door bemiddeling van hun ouders** of enig ander volwassen lid van hun familie (...)*" (artikel 7, par. 3).

Vervolgens heeft het UNHCR zich in zijn Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 8 gebogen over asielaanvragen die ingediend zijn door kinderen en heeft erop gewezen dat: "*Elk kind het recht heeft een onafhankelijke asielaanvraag in te dienen, om het even of zij of hij al dan niet wordt begeleid. (...)(vrije vertaling)*" Het UNHCR specificceert eveneens dat "*De toepassing van de definitie van vluchteling op kinderen dient te gebeuren overeenkomstig het Verdrag van 1989 over de Rechten van het Kind. (...)(vrije vertaling)*" Deze richtlijnen onderstrepen verder de specifieke rechten en behoeften voor bescherming van kinderen in het kader van asielpcedures. Voor onderzoek van een dergelijke aanvraag is zorgvuldig en aangepast onderzoek naar de ingeroepen vrees noodzakelijk. Het UNHCR wijst er onder andere op dat "*wanneer de behoeften voor bescherming van kinderen worden geëvalueerd, is het belangrijk rekening te houden dat handelingen of bedreigingen die voor volwassene niet als vervolging kunnen worden aangemerkt, wel hiervoor in aanmerking kunnen komen bij kinderen*"⁶.

We wijzen erop dat de Belgische wet bepaalt dat minderjarigen, al dan niet begeleid, kwetsbare personen zijn (artikel 1, 12° van de wet van 15 december 1980).

Analyse van de rechtspraak van de Raad heeft aangetoond dat de Raad soms van oordeel is dat het voordeel van de twijfel ruimer toegepast moet worden inzake verzoeken om internationale bescherming van minderjarige verzoekers. Onnauwkeurigheden of dubbelzinnigheden in het asielverhaal moeten worden gerelativeerd vanwege de minderjarigheid. Dit is relevant in de context van gedwongen huwelijken, aangezien deze praktijk vaak jonge meisjes treft. Voorts kan er ook verwezen worden naar het "Handbook on

⁶ UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation, op cit, par. 9

Procedures and Criteria for Determining Refugee Status" waarin wordt aanbevolen om in het geval van asiolverzoeken van minderjarigen die nog niet volwassen genoeg zijn om gegronde vrees aan te tonen, een groter gewicht toe te kennen aan bepaalde objectieve factoren. (Zie hoofdstuk 6.1. Bewijslast voor gegronde vrees - voordeel van de twijfel)

9.2 Bescherming van een niet-begeleide minderjarige (NBMV)

Het principe om als niet-begeleide minderjarige een verzoek om internationale bescherming in te dienen is erkend. Bij de wet van 12 september 2011 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 is er een specifieke procedure ingesteld.

Een niet-begeleide minderjarige die zich in België bevindt, heeft een wettelijke status die extra rechten met zich meebrengt. Gelet op de verhoogde kwetsbaarheid van kinderen is in het Koninklijk Besluit van 11 juli 2003 tot vaststelling van de procedure voor het CGVS en de werking ervan een specifieke procedure vastgesteld voor de behandeling van verzoeken om internationale bescherming van niet-begeleide minderjarigen. Daarom heeft het CGVS interne richtsnoeren uitgevaardigd voor het horen van NBMV en maakt het gebruik van speciaal opgeleid personeel in het kader van de bepaling van het beschermingsstatuut.

Als de NBMV in staat is zijn/haar angst uit te drukken, moet hij/zij de asielinstanties nog steeds in vertrouwen kunnen nemen om een geloofwaardig asielaanvraag te kunnen brengen.

Wanneer een kind (NBMV of begeleide minderjarige) niet te kennen geeft bang te zijn voor VGV bepalen de UNHCR-richtsnoeren dat zijn of haar "angst" niettemin als gegronde kan worden beschouwd indien uit een objectieve analyse van de angst (prevalentiegraad in het land van herkomst, situatie van meisjes in het land, enz) blijkt dat VGV manifest een vorm van vervolging is waar het kind mogelijks aan blootgesteld zal worden. Het voegt daaraan toe dat *"in die omstandigheden de personen die over dergelijke verzoeken beslissen, een objectieve analyse moeten maken van het risico waaraan het kind is blootgesteld, zelfs indien het kind geen uiting geeft aan enige vrees"*.

Gelet op de objectieve informatie waarover de asielinstanties beschikken of zouden moeten beschikken, moeten zij beoordelen of er een risico is op vervolging voor het kind dat geen uiting kan of wil geven aan haar vrees voor VGV.

In sommige beslissingen van het CGVS wordt de nadruk gelegd op het gebrek aan geloofwaardigheid van de verklaringen van de NBMV en wordt aan die vereiste voorrang gegeven boven de vrees van de minderjarige voor vervolging. In de beslissingen van de RvV wordt eraan herinnerd dat rekening moet worden gehouden met de jonge leeftijd van de minderjarige op het ogenblik van de feiten.⁷ In dit verband wordt in de UNHCR-nota gewezen op de moeilijkheden die een gehoor teweeg kunnen brengen en wordt de nadruk gelegd op de noodzaak van een welwillende, open en geruststellende omgeving in het kader van de

⁷ CCE n° 231 279 van 16 januari 2020 en n° 243 549 van 30 oktober 2020.

procedure en de noodzakelijke vertrouwensrelatie die tot stand moet worden gebracht met de protection officer. Gezien deze moeilijkheden raadt de UNHCR aan om bij de beoordeling van de gegrondheid van de vrees van de minderjarige in ruime mate het voordeel van de twijfel toe te kennen.

De objectieve vaststelling dat de verzoek(st)er minderjarig en jong was ten tijde van de feiten en de behandeling van het verzoek om internationale bescherming, heeft ontegensprekelijk invloed op de beoordeling van de gegrondheid van het verzoek, aangezien de behandeling van het verzoek van een NBMV moet worden bepaald op basis van zijn of haar mentale ontwikkeling en maturiteit, overeenkomstig de procedures uit richtsnoeren van de UNHCR. Bij de beoordeling van de mentale rijpheid wordt rekening gehouden met persoonlijke, familiale en culturele factoren.⁸

De RvV is ook van mening dat een NBMV niet kan worden verweten dat hij/zij niet spontaan is ingegaan op bepaalde feiten die pas naar voren zijn gebracht op initiatief van de voogd die hem/haar in de procedure bijstaat.

Bij de beoordeling van het vermogen van de nationale autoriteiten om het kind doeltreffende bescherming te bieden tegen het risico van VGV, wijst het de RvV erop dat het voor een meisje bijzonder moeilijk is om een klacht in te dienen tegen haar ouders.⁹

Ten slotte moeten bij elk besluit betreffende een NBMV de belangen van de minderjarige en zijn of haar kwetsbaarheid voorop staan.

Naast de asielprocedure heeft de voogd van de NBMV ook de mogelijkheid een bijzonder verblijfsstatuut aan te vragen met het oog op een duurzame oplossing voor de minderjarige.

¹⁰

9.3. Bescherming van een minderjarige onder begeleiding van een ouder

Opening van het recht om eigen VIB in te dienen

Aangezien er een juridisch vacuüm heerste omtrent de indiening van een verzoek om internationale bescherming in naam van een minderjarige, werd deze mogelijkheid toegevoegd in de wet.

⁸ CCE n° 243 549 van 30 oktober 2020.

⁹ CCE n° 250 133 van 26 februari 2021.

¹⁰ Wet van 12 september 2011 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen met het oog op de toekenning van een tijdelijke machtiging tot verblijf aan de niet-begeleide minderjarige vreemdeling.

Voorheen was er in de Belgische wetgeving geen sprake van de mogelijkheid voor de begeleide minderjarige om zelf een verzoek in te dienen. Wanneer de vrees van het kind voor VGV verband houdt met de vrees van een ouder voor vervolging (slachtoffer van een gedwongen huwelijk, of vrees voor vervolging omdat hij/zij zich verzet tegen de verminking van zijn/haar kind, enz.) en het verzoek van de ouder niet geloofwaardig werd geacht, gebeurde het dat de specifieke vrees van het kind om aan VGV te worden onderworpen niet door de asielinstanties werd onderzocht. In deze zaken, en naar aanleiding van de rechtspraak van de RvV in annulatie, werd aanvaard dat het kind zelf een verzoek om internationale bescherming kon indienen.¹¹

Vervolgens heeft de RvV een reeks arresten tot nietigverklaring gevelde in het kader van meervoudige verzoeken, waarbij de RvV van oordeel was dat de vrees van het kind niet specifiek was onderzocht in het kader van het door het gezin ingediende verzoek. Het ging dus niet om volgende verzoeken, maar om een eerste verzoek om internationale bescherming namens het kind.¹²

De tenuitvoerlegging van een dergelijke procedure levert echter nog steeds materiële en procedurele problemen op, omdat niet is voorzien in een verblijfsrecht voor de ouders van de erkende begeleide minderjarige.

Geen afgeleide verblijfsstatus voor ouders van erkende begeleide minderjarige¹³

Eerst een praktijk van erkenning door het CGVS en de CCE

Zo heeft de RvV reeds in 2014 in een reeks arresten¹⁴ deze beslissingen bevestigd en geoordeeld dat enkel het kind dat de VGV vreest in aanmerking kan komen voor de vluchtelingenstatus, met uitsluiting van de moeder, ook al heeft deze laatste het verzoek om internationale bescherming voor haar dochter(s) ingediend en uit zij, naar onze mening, haar eigen vrees voor de verminking van haar dochter. Het beleid van het CGVS lijkt voornamelijk te zijn gebaseerd op deze verouderde arresten van de RvV. Destijds gingen deze uitspraken ook in tegen de gevestigde jurisprudentie van de RvV, waarin de vrees van de ouders op uitsluiting van hun gemeenschap als gevolg van hun verzet tegen VGV van hun dochter werd erkend. Ouders werden erkend op grond van politieke overtuiging of het behoren tot een specifieke sociale groep (vrouwen) en kinderen kregen systematisch de status van afgeleid vluchteling. Naar aanleiding van deze arresten heeft het CGVS ernaar gestreefd om begin

¹¹ Zie in die zin arrest tot vernietiging van RvV nr. 110 319 van 23 september 2013.

¹² RvV, n° 110 319 van 23 september 2013; n° 113 153 van 31 oktober 2013 en n° 114 005 van 20 november 2013.

¹³ “Le CCE a tranché : le parent d’un enfant reconnu réfugié na pas de droit au statut de réfugié dérivé ... une occasion manquée”, C. Flamand, 2019, UCL Louvain, beschikbaar op: <https://uclouvain.be/fr/instituts-recherche/juri/cedie/actualites/conseil-du-contentieux-des-etrangers-11-decembre-2019-n-230-067.html>.

¹⁴ CCE n° 125 064 van 28 mei 2014 ; CCE n° 125 193 en n° 125 591 van 13 juni ; CCE n° 125 702 van 17 juni 2014 (kamer met drie rechters); CCE n° 125 752 van 18 juni 2014.

2015 zo mogelijk een nog ruimer asielbeleid toe te passen, wanneer de ouders de hoofdaanvragers zijn en de minderjarige geen afzonderlijk asielverzoek heeft ingediend. In de destijds genomen beslissingen oordeelde het CGVS onder meer dat het verhaal van de ouders moeilijk te geloven was en dat op grond daarvan ook de vrees van de meisjes voor VGV niet werd aanvaard.

De RvV heeft deze beslissingen van het CGVS echter ongedaan gemaakt door de minderjarige meisjes als vluchtelingen te erkennen. Wat de ouders betreft, diende de erkenning van hun kinderen vervolgens te worden beschouwd als een nieuw element dat door het CGVS nader moest worden onderzocht, zodat de beslissingen van de ouders door de RvV nietig werden verklaard. In de praktijk ging het CGVS sindsdien, na de terugverwijzing inzake het dossier van de ouders, in het algemeen over tot erkenning van de ouders op grond van het beginsel van de eenheid van het gezin.

Voor het arrest van 11 december 2019

Echter, het CGVS heeft sinds 12 april 2019 haar beleid formeel gewijzigd met betrekking tot de beoordeling van verzoeken om internationale bescherming die worden ingediend door ouders namens een meisje dat vreest voor VGV: de individuele vrees van ouders van een onbesneden meisje wordt niet langer aanvaard. Het CGVS past een restrictieve interpretatie van het beginsel van de eenheid van het gezin toe op basis van enkele arresten over de toepassing van dit beginsel ten aanzien van de ouders van een als minderjarig erkende vluchteling, in vergelijking met andere gevallen (lees: geen VGV). De ouders van deze erkende meisjes worden automatisch de vluchtelingenstatus en de subsidiaire beschermingsstatus ontzegd, indien zij geen duidelijke en gegronde persoonlijke vrees voor vervolging hebben en niet het risico lopen ernstige schade op te lopen.¹⁵

Het CGVS verwijst hen naar de DVZ zodat zij een regularisatie kunnen aanvragen op basis van artikel 9bis van de wet van 15 december 1980. De erkenning van de vluchtelingenstatus van hun dochter moet los worden gezien van het verblijfsrecht van de ouders.

Deze beleidswijziging was in directe tegenspraak met de jarenlange praktijk van het CGVS om deze ouders op grond van het beginsel van de eenheid van het gezin automatisch de afgeleide status van vluchteling te verlenen. In deze beslissingen van 2019 had het CGVS een draai van 180 graden gemaakt door te verklaren dat het enkele feit dat de betrokkene de ouder is van een dochter die als vluchteling is erkend, geen invloed heeft op zijn aanspraak op internationale bescherming. Volgens het CGVS is de toepassing van de afgeleide status van vluchteling op grond van de eenheid van het gezin beperkt tot situaties waarin het betrokken gezinslid materieel en financieel afhankelijk is van de erkende vluchteling.

¹⁵ CCE, n° 246 225 van 16 december 2020; n° 252 885 van 15 april 2021; n° 254 112 van 6 mei 2021, n° 257046 van 22 juni 2021; n° 258 713 van 27 juli 2021; n° 259 638 van 27 augustus 2021; n° 259 841 van 31 augustus 2021.

Op basis van deze strikte interpretatie is het duidelijk onmogelijk dat de ouder van een minderjarige dochter in aanmerking komt voor de afgeleide vluchtelingenstatus, aangezien de ouder in het algemeen niet "afhankelijk" is van de dochter, maar eerder omgekeerd. Met andere woorden, het beginsel van de eenheid van het gezin en de afgeleide vluchtelingenstatus worden door het CGVS slechts in "één richting" toegepast (top down, maar niet bottom up) met betrekking tot VGV, zodat deze gezinnen zich waarschijnlijk in een preciaire situatie zullen bevinden.

De ouders van deze minderjarigen kunnen niet worden teruggestuurd wegens het verbod om kinderen van hun ouders te scheiden (artikel 8 EVRM), maar zijn in feite niet in staat om hun minderjarig kind, erkend als vluchteling, een passende en humane verzorging en opvoeding te geven. De ouders bevinden zich nu dus in een "juridisch limbo".

De rechtspraak van de RvV over de toepassing van de afgeleide vluchtelingenstatus op basis van de eenheid van het gezin was niet eenduidig, maar met betrekking tot VGV werd in de arresten van de RvV kritiek geuit op het beleid van het CGVS inzake de materiële voorwaarde van afhankelijkheid, gebaseerd op het concept van de "vluchteling ter plaatse" en het "kernegezin".

In het arrest van 15 januari 2019¹⁶ herinnerde de RvV eraan dat het beginsel van de eenheid van het gezin «*met name betrekking heeft op de leden van het kernegezin van de vluchteling, zoals zij in het land van herkomst zijn gevormd en in het gastland voortbestaan, en op personen die met deze leden kunnen worden gelijkgesteld. (vrije vertaling)*». Evenals het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties, is de Raad van mening dat pragmatisme en flexibiliteit aan de dag moeten worden gelegd bij het bepalen van de personen die in aanmerking komen voor de toepassing van het beginsel van de eenheid van het gezin. In dit verband is de Raad van oordeel dat «*wanneer de gebeurtenissen die de erkenning van een persoon als vluchteling rechtvaardigen, zich hebben voorgedaan terwijl hij zich reeds in België bevond, en hij dus als een "vluchteling ter plaatse" kan worden beschouwd, het passend is om bij de vraag naar de toepassing van het beginsel van de eenheid van het gezin rekening te houden met zijn kernegezin op het ogenblik waarop de genoemde gebeurtenissen zich hebben voorgedaan (vrije vertaling)*».

De Raad trok ook uitdrukkelijk de relevantie van de motivering van de beslissing van het CGVS in twijfel: «*U kunt dus niet automatisch in aanmerking komen voor de erkenning van de vluchtelingenstatus die aan [F.D] is verleend, net zoals u niet automatisch in aanmerking kunt komen voor de erkenning die is verleend aan [K.D], wier situatie intrinsiek verbonden is met de vrees voor besnijdenis van haar dochter (vrije vertaling)*» en zag niet in hoe de situatie van verzoeker (vader) verschilt van die van de moeder van hun dochter, ten aanzien van wie het CGVS er wel mee had ingestemd het beginsel van de eenheid van het gezin toe te passen.

¹⁶ CCE n° 215 176 van 15 januari 2019;

Daarnaast is het van belang om de geschiedenis van het beginsel van de eenheid van het gezin in aanmerking te nemen. Hoewel het beginsel van de eenheid van het gezin niet als zodanig in het Verdrag van Genève voorkomt, vindt het zijn oorsprong in de Diplomatieke Conferentie die het Verdrag van Genève heeft goedgekeurd : *"De eenheid van het gezin, een natuurlijk en fundamenteel element van de samenleving, is een wezenlijk recht van de vluchtelingen"*. Het Uitvoerend Comité van de UNHCR heeft dit beginsel goedgekeurd. Vervolgens heeft de UNHCR het beginsel erkend van de afgeleide vluchtelingenstatus voor de bloedverwant in opgaande lijn van een erkende minderjarige vluchteling, met name in zijn richtsnoeren inzake VGV en in zijn richtsnoeren inzake asielaanvragen van kinderen.

In beide teksten benadrukt het UNHCR de wederkerigheid van dit beginsel, in die zin dat ook ouders *mutatis mutandis* recht moeten hebben op een afgeleide status indien hun kind als vluchteling wordt erkend. Uit beide teksten blijkt dat het UNHCR de voorkeur geeft aan sociale of emotionele afhankelijkheid boven financiële afhankelijkheid.

Bovendien is het volgens het UNHCR niet logisch om het afgeleide verblijfsrecht op basis van de eenheid van het gezin slechts in één richting toe te passen op grond van het vereiste van "afhankelijkheid", zoals thans door het CGVS wordt nagestreefd in het kader van het nieuwe beleid:

"The criteria for granting derivative refugee status require that a relationship of social, emotional or economic dependency exists between the Refugee Status Applicant and the Applicant for derivative refugee status (hereinafter "Derivative Refugee Status Applicant"). Dependency does not require complete dependence, but can be mutual or partial dependence. The direction of the dependency is also irrelevant. This means that the Derivative Refugee Status Applicant may be dependent on the Refugee Status Applicant or vice versa.

A relationship of social, emotional or economic dependency is generally presumed for close members of the Refugee Status Applicant's family (see § 5.2.3 – Persons Eligible for Derivative Refugee Status), provided that the close family relationship is established. The presumption can be rebutted if there are serious indications that a relationship of dependency does not, in fact, exist (see § 5.3.1 – The Family Unity Interview). For other family members or dependants, such a relationship must be established (see § 5.2.3 – Persons Eligible for Derivative Refugee Status). »

De hierboven aangehaalde arresten van de RvV zijn duidelijk in overeenstemming met de UNHCR-richtsnoeren, aangezien de Raad de voorkeur geeft aan het begrip "kerngezinslid" als voorwaarde boven het begrip "persoon ten laste", zodat niet alleen de ouders van de erkende minderjarige, maar ook de personen ten laste van zijn of haar ouders worden erkend op basis van de afgeleide vluchtelingenstatus.

Voorts wordt het beginsel van de eenheid van het gezin voorgeschreven door de herschikte kwalificatierichtlijn (2011/95/EU), die vereist dat de staten "waarborgen" dat de eenheid van

het gezin wordt gehandhaafd "overeenkomstig de nationale procedures". Artikel 23, lid 2, van de richtlijn luidt: *"De lidstaten waarborgen dat gezinsleden van de persoon die internationale bescherming geniet die zelf niet in aanmerking komen voor dergelijke bescherming aanspraak kunnen maken op de in de artikelen 24 tot en met 35 genoemde voordelen, overeenkomstig de nationale procedures en voor zover verenigbaar met de persoonlijke juridische status van het gezinslid."* Als de kwalificatierichtlijn aanvaardt dat de vluchtelingenstatus niet aan gezinsleden kan worden verleend¹⁷, vereist zij ten minste dat aan gezinsleden een verblijfsstatus wordt verleend die dezelfde rechten omvat. Op dit punt heeft het Hof van Justitie in een recent arrest van 4 oktober 2018, als antwoord op een prejudiciële vraag, geoordeeld dat artikel 23, lid 2, van Richtlijn 2011/95 zich beperkt tot de verplichting voor de lidstaten om gezinsleden recht te geven op bepaalde voordelen, die niet noodzakelijkerwijs een uitbreiding van de vluchtelingenstatus betekenen. Het Hof van Justitie heeft echter benadrukt dat deze verblijfsvergunning ook soortgelijke garanties moet bevatten als die voor erkende vluchtelingen (zoals toegang tot werkgelegenheid en onderwijs).¹⁸

De waarborgen die aan deze ouders moeten worden gegeven, zie de artikelen 24 tot en met 35 van de richtlijn, zijn derhalve dezelfde als voor erkende minderjarige vluchtelingen. Het beleid van het CGVS, zoals hierboven reeds uiteengezet, om te verwijzen naar een regularisatieprocedure komt geenszins tegemoet aan deze behoefte, aangezien dit statuut geen vergelijkbare garanties biedt.

Tot slot werd in 2017 een gezamenlijk algemeen commentaar opgesteld door het Comité inzake de Rechten van het Kind en het Comité inzake de Bescherming van de Rechten van alle Migrerende Werknemers en hun Gezinsleden. In dit document benadrukken beide instanties duidelijk en ondubbelzinnig dat de lidstaten hun internationale wettelijke verplichtingen met betrekking tot de instandhouding van de eenheid van het gezin moeten nakomen en dat scheiding te allen tijde moet worden voorkomen, onder meer, waar nodig, door positieve maatregelen te nemen om de eenheid van het gezin te waarborgen:

"De bescherming van het recht op een gezinsomgeving vereist vaak dat de lidstaten zich niet alleen onthouden van maatregelen die kunnen leiden tot de scheiding van een gezin of van andere willekeurige rechtshandelingen in verband met het recht op een gezinsleven, maar ook positieve maatregelen nemen om de eenheid van het gezin te bewaren, waaronder de hereniging van gescheiden gezinsleden. (vrije vertaling)"

Na het arrest van 11 december 2019

¹⁷ Onder "gezinsleden" wordt in de kwalificatierichtlijn verstaan [...] de vader, moeder of een andere volwassene die volgens het recht of de praktijk van de betrokken lidstaat verantwoordelijk is voor de persoon die internationale bescherming geniet, indien deze persoon minderjarig en ongehuwd is [...] (artikel 2j).

¹⁸ Arrest HvJ-EU, N.R.K. Ahmedbekova en R.E.O. Ahmedbekov van 4 oktober 2018, C-652/16; arrest LW tegen Bundesrepublik Deutschland (C-91/20).

Na een juridische onzekerheid die viel op te merken bij de RvV werd de wijziging in de praktijk van het CGVS uiteindelijk bevestigd in het arrest van de Algemene Vergadering van de RvV van 11 december 2019, waarin werd geoordeeld dat de vrees voor vervolging op individuele basis onderzocht dient te worden en dat er geen afgeleid statuut wordt toegekend aan de ouder van een minderjarige erkende vluchteling.¹⁹ Deze rechtspraak werd dan ook gevolgd en bevestigd in recente arresten.²⁰ De Raad meent dat het aan de wetgever is om deze lacune weg te werken en om te voorzien in een degelijke omzetting van het artikel 23 van de kwalificatierichtlijn (2011/95/EU).

De RvV heeft bijgevolg het juridisch debat beslecht door te stellen dat het beginsel 'gezinseenheid' niet voorziet in de toekenning van het vluchtelingenstatuut aan de ouder van een erkende minderjarige.

Ook de Raad van State heeft de motivering van de RvV inzake het arrest van haar algemene vergadering bevestigd, stellende dat er geen afgeleid statuut toegekend kan worden op basis van artikel 23 van de kwalificatierichtlijn.²¹

De RvV heeft in haar recent arrest van 14 januari 2021 een zeer restrictieve toepassing gegeven aan de interpretatie van het beginsel gezinseenheid.²² De Raad oordeelde dat er geen enkele juridische norm is die de lidstaten ertoe verplicht om een vluchtelingenstatus toe te kennen aan de familie van een erkende vluchteling wanneer er enkel een band van emotionele, sociale en effectieve afhankelijkheid wordt ingeroepen.

Deze gewijzigde rechtspraak van de RvV lijkt geen rekening te houden met de ontwikkelingen in het internationaal recht, waaronder bijvoorbeeld de gemeenschappelijk algemeen commentaar nr. 31 van het Comité inzake de Eliminatie van Discriminatie van Vrouwen en nr. 18 van het Comité inzake de Rechten van het Kind over schadelijke praktijken, waarin onder meer wordt bepaald dat *«in de immigratie- en asielwetgeving en het asielbeleid het risico van blootstelling aan schadelijke praktijken of vervolging moet worden erkend als een grond voor het verlenen van asiel. Ook moet per geval worden overwogen de bescherming van een begeleidend familielid te waarborgen (punt 55) (vrije vertaling)»*

Voorts is bovengenoemde rechtspraak niet in overeenstemming met de EU-regelgeving in het licht van de richtsnoeren van de UNHCR inzake het belang van het kind, de afgeleide status en de eenheid van het gezin. De redenen waarom de bovengenoemde rechtspraak niet aan de laatste twee beginselen voldoet, zijn hierboven reeds uitvoerig besproken bij de analyse van de praktijk van het CGVS en de rechtspraak van de RvV.

Vervolgens is het aangewezen kort in te gaan op de bovenvermelde schending van het hoger belang van het kind in de beslissingen van het CGVS en de RvV.

¹⁹ RvV n° 230 068 van 11 december 2019;

²⁰ RvV n° 233 228 van 27 februari 2020; RvV n° 254 112 van 6 mei 2021; RvV n° 259 841 van 31 augustus 2021.

²¹ Rvst beschikking n° 13 652 et 13 653 du 6 février 2020.

²² CCE n° 247 487 van 14 januari 2021.

Dit principe wordt opgenomen in verschillende internationale en Europese juridische teksten, waarvan reeds een ruime opsomming werd gegeven onder hoofdstuk 9. Uit deze uitvoerige opsomming is duidelijk gebleken dat het hoger belang van het kind op verschillende niveaus beschermd wordt en dat dit principe van groot belang is inzake VGV.

Het belang van het kind bij de beoordeling van de behoefte aan bescherming vereist dat rekening wordt gehouden met de objectieve elementen van zijn of haar situatie en dat de minderjarige het voordeel van de twijfel in ruime mate wordt gegund. Het objectieve risico van terugkeer is een fundamenteel element waarmee bij dit onderzoek rekening moet worden gehouden, zoals door het UNHCR wordt onderstreept.²³

In zijn opmerking nr. 14 stelt het Comité inzake de Rechten van het Kind in dit verband dat het in aanmerking nemen van de belangen van het kind een inhoudelijke en procedurele aangelegenheid is. Het Comité voor de rechten van het kind merkt op dat *«een van de belangrijkste elementen waarmee rekening moet worden gehouden, is de kwetsbaarheid van het kind, bijvoorbeeld (...) het feit dat het een migrant is of om internationale bescherming verzoekt of het slachtoffer is van misbruik (...). Het belang van een kind in een kwetsbare situatie moet niet alleen worden bepaald vanuit het oogpunt van het volledige genot van alle rechten die onder het Verdrag vallen, maar ook in het licht van andere mensenrechten normen die voor deze specifieke situaties van belang zijn, waaronder die van (...) het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen (vrije vertaling).»*

In hetzelfde opzicht kan er gewezen worden op de communicatie van het Comité voor de Rechten van het Kind in de zaak IAM tegen Denemarken²⁴ waarin wordt gesteld dat de bescherming die een kind krijgt omwille van een vrees voor VGV ook moet worden uitgebreid naar de ouder omdat deze laatste bescherming biedt voor het kind en het hoger hoger belang van het kind eist dat het kind niet gescheiden wordt van de ouder van wie het afhangt.

Toch blijkt na rechtspraakanalyse dat de RvV hier zeer onzorgvuldig mee omspringt met als resultaat dat er een gebrek is aan een degelijke inoverwegingname van het hoger belang van het kind. Zoals reeds kort werd aangehaald is de bescherming die zou moeten voortvloeien uit het vluchtelingenstatuut van een minderjarige allesbehalve effectief indien de ouders van het kind nog steeds zonder een legaal verblijfsstatuut in België verblijven.

In dit opzicht is het aangewezen om de motivering van het arrest van de RvV van 14 januari 2021 te analyseren.²⁵ *In casu*, meende de Raad dat het hoger belang van het kind werd nageleefd door te voorzien in de erkenning van het kind als vluchteling. Volgens de Raad betekent dit beginsel allerminst dat de moeder van het kind vrijgesteld zou zijn van de

²³ Zie UNHCR, Oriëntatienota, op. cit., mei 2009. De UNHCR stelt dat *«leur crainte peut néanmoins être considérée comme fondée, dans la mesure où objectivement les mutilations génitales sont clairement et manifestement une forme de persécution»*, para.10

²⁴ Comité van de rechten van het kind, Communicatie n° 3/2016, I.A.M. c. Danemark, 25 januari 2018.

²⁵ CCE n° 247 487 van 14 januari 2021.

verplichting om te voldoen aan alle voorwaarden om erkend te worden als vluchteling. Volgens de Raad blijkt de effectiviteit van het beschermingsstatuut van het kind uit de mogelijkheid om een verblijfsstatuut te bekomen bij de bevoegde instanties.

De Raad van State gaat in dezelfde richting *"zelfs indien zou worden aangenomen [...] dat de uitoefening van de in artikel 23, lid 5, van richtlijn 2011/95/EU geboden mogelijkheid om de in de artikelen 24 tot en met 35 bedoelde voordelen toe te kennen aan andere naaste familieleden van de persoon die de internationale-beschermingsstatus geniet, zoals verzoekster, in casu verplicht was, zou dit enkel leiden tot een verplichting om verzoekster deze voordelen toe te kennen, maar niet om haar de internationale-beschermingsstatus toe te kennen"* (beschikking nr. 13.652). De Raad van State concludeert dat de Raad *"bijgevolg rechtens kon beslissen dat, rekening houdend met het belang van het kind en met de eerbiediging van het privé- en gezinsleven, in het kader van de toepassing van artikel 23 van richtlijn 2011/95/EU niet kon worden vastgesteld dat verzoekster recht had op de internationale beschermingsstatus"*.

Momenteel acht de RvV het niet nodig prejudiciële vragen te stellen over de uitlegging van artikel 23 van richtlijn 2011/95/EU, gelet op het ontbreken van een wet die de verblijfsstatus toekent aan de ouders van als vluchteling erkende kinderen.²⁶

Deze rechtspraak wordt nog steeds toegepast. Zo heeft de Raad bijvoorbeeld in een arrest (in 2021) de vluchtelingenstatus toegekend aan ouders die een einde hadden gemaakt aan een poging om hun dochter in extremis te laten besnijden, omdat de Raad van oordeel was dat zij voldoende hadden aangetoond dat zij reden hadden om te vrezen voor vervolging (door familieleden) wegens hun verzet tegen de besnijdenis van hun dochter, dat als een politieke mening werd opgevat.²⁷

Bovendien werd er reeds op verschillende niveaus uiteengezet dat het vluchtelingenstatuut van het kind maar effectief is wanneer ook de ouders van hetzelfde statuut genieten.

Echter, zoals reeds eerder aangegeven is de mogelijkheid om een verblijfsstatus te bekomen een lege doos aangezien er allesbehalve enige zekerheid is dat de moeder dit verblijfsstatuut zal bekomen via een regularisatieaanvraag. De mogelijkheid om gezinshereniging te bekomen met een minderjarige erkende vluchteling werd ook reeds besproken en is enkel mogelijk indien het kind niet begeleid het land is binnengekomen.

Strategisch procederen

In afwachting van een specifieke en geschikte status voor ouders van erkende minderjarige vluchtelingen, een status die zeer recentelijk werd aanbevolen door de Federale

²⁶ CCE n° 265 699 van 17 december 2021.

²⁷ CCE n° 259 660 van 30 augustus 2021.

Ombudsman²⁸, is het aangewezen om minstens een regularisatieaanvraag in te dienen en eveneens DVZ aan te schrijven en te verzoeken om de aanvraag versneld te behandelen rekening houdende met de juridische leemte waarin de ouders zich bevinden.

Hieromtrent kan er verwezen worden naar de modelbrief opgesteld door GAMS België waarin er dus melding wordt gemaakt van deze aanbeveling van de Federale Ombudsman en waarin er medegedeeld wordt dat bij gebreke aan een versnelde procedure de Federale Ombudsman gecontacteerd zal worden.²⁹

10. CONTROLES NA ERKENNING VAN DE VLUCHTELINGENSTATUS ³⁰

10.1 De voorafgaande verklaring op woord van eer

10.2 De jaarlijkse medische controle

11. DE ROL VAN DE ADVOCAAT

Tijdens de gesprekken en de asielprocedure, zal de advocaat aandachtig zijn voor de moeilijkheden van zijn/haar cliënte om in te gaan op intieme onderwerpen en vragen betreffende haar seksualiteit.

Het is belangrijk de leidende beginselen van het UNHCR inzake gendergerelateerde verzoeken om internationale bescherming voor ogen te houden. Deze bepalen: *“bepaalde verzoek(st)ers, kunnen zich terughoudend opstellen om in hun verklaring de ondergane vervolging of vrees voor te leggen omwille van de schaamte die zij voelen met betrekking tot wat hen overkomen is of omwille van hun trauma. Zij kunnen bepaalde personen die een positie hebben bij de overheid blijven vrezen of bang zijn te worden verstoten en/of het voorwerp uit te maken van represailles door hun familie en/of de gemeenschap”*³¹ (vrij vertaald). Hoewel deze beginselen zich voornamelijk opdringen bij de asielinstanties, richten ze zich tot alle tussenkomende partijen in de zaak.

²⁸ Federale Ombudsman, “Aanbeveling 2022/1 aan het Parlement - februari 2022”, beschikbaar op : [Aanbeveling Statuut ouders van kinderen erkend als vluchteling | Federaalombudsman.be](https://www.federaleombudsman.be/2022/02/01/aanbeveling-2022-1-aan-het-parlement-februari-2022).

²⁹ Modelbrief 9bis.

³⁰ Het verzoek om internationale bescherming van een persoon die reeds vluchteling is in een ander land: voor personen die in Italië of Griekenland als vluchteling zijn erkend maar die in België een verzoek tot internationale bescherming willen aanvragen wegens ernstige schendingen van hun grondrechten in het land waar de status is erkend, zie <https://nansen-refugee.be/2020/12/17/la-condition-des-refugies-reconnus-en-grece-et-en-italie/>

³¹ UNHCR, Guidelines on International Protection N°1: Gender-Related Persecution, op cit.

Wanneer een cliënte haar relaas en ervaringen uiteenzet, kan de advocaat tijdens een consultatie of in de loop van de procedure een vrees voor besnijdenis of herbesnijdenis opwerpen, onder meer omwille van de prevalentiegraad in het herkomstland en het verhaal van de cliënte. Dit is een belangrijk element, omdat het de advocaat en de asielinstanties in staat stelt de familiale en socio-culturele context weer te geven waarin de vrouw heeft geleefd, en de vervolging die zij reeds heeft ondergaan of vreest.

Wanneer het verzoek tot internationale bescherming gebaseerd is op de vrees van de ouders voor de besnijdenis van hun dochter in het land van herkomst kunnen zij door de advocaat worden doorverwezen naar de vzw GAMS België, die zorgt voor informatie en bewustwording over de gevolgen van VGV voor de gezondheid van het kind en het wettelijke verbod in België.

GAMS waakt erover dat de verzoekster beschikt over de voor haar aanvraag belangrijke elementen en kan aan haar advocaat informatie verstrekken over relevante teksten op dit gebied of over relevante rechtspraak inzake VGV.

De richtlijnen met betrekking tot gendergerelateerde aanvragen bevatten een hele reeks adviezen voor juridische interpretatie van procedurele kwesties. Zij specificeren dat *“personen die gendergerelateerde aanvragen indienen (...) behoefte hebben aan een welgezind kader, waarin zij zeker kunnen zijn van de vertrouwelijkheid van hun aanvraag”*.

De advocaat kan de verzoekster geruststellen door haar te wijzen op zijn/haar rol als juridisch adviseur en verzoeken om gedeelde vertrouwelijkheid met andere deskundigen teneinde de best mogelijke bescherming te bieden.

11.1. Waken over de rechten van de cliënte

In overwegingname van ‘kwetsbaarheid’ door asielinstanties

Vrouwen die VGV hebben ondergaan vallen onder de definitie van kwetsbare personen en dienen bijgevolg specifieke follow-up te krijgen voor wat betreft hun behoeften gedurende de gehele asielprocedure (artikel 21 van de Opvangrichtlijn).

Zie hoofdstuk 4 over het inachtnemen van de kwetsbaarheid bij het onderzoek van de asielaanvraag.

Het is daarom duidelijk van belang om vóór het gehoor een grondig gesprek met de vrouwen en/of kinderen te voeren om de vrees voor vervolging duidelijk te omschrijven, aangezien deze vaak meervoudig is en de vrouwen en/of kinderen zich daar niet altijd van bewust zijn. Zo kunnen de vrees voor VGV van het kind of vervolging wegens een buitenechtelijke geboorte daadwerkelijk een gegronde vrees voor vervolging vormen. Aangezien het CGVS er

blijkbaar van uitgaat dat deze angst door de vrouwen en/of kinderen zelf moet worden ingeroepen, is het van belang deze kwesties vooraf grondig te bespreken.

Om bovengenoemde reden kan het dus nuttig zijn om bij het inleiden van zaken voor vrouwen uit een land waar de prevalentie van vrouwelijke genitale verminking erg hoog is, deze praktijken uit te leggen, hen te ondervragen en eventueel, bij twijfel, door te verwijzen naar GAMS voor verdere follow-up.

Vaak komt deze taak van het identificeren van bijzondere kwetsbaarheid op de schouders van de advocaten terecht en het is van groot belang dat dit in een zo vroeg mogelijk stadium van de procedure gebeurt, zodat onmiddellijk psychosociale steun kan worden verleend aan de vrouwen zelf en zo spoedig mogelijk attesten van bijzondere kwetsbaarheid kunnen worden opgesteld.

Indien deze medische en/of psychologische attesten omstandig gemotiveerd zijn inzake haar bijzondere kwetsbaarheid en indien de medische en psychologische hulpverlening rond de betrokkene van oordeel is dat er gepaste steunmaatregelen gevraagd moeten worden opdat het gehoor beter zou kunnen verlopen dan kan de advocaat de toepassing van bijzondere procedurele noden vragen. Deze noodzaak om al dan niet toepassing te maken van de bijzondere procedurele noden gebeurt dus het beste in overleg met de socio-psychologische bijstand en omkadering.

Hieromtrent kan er verwezen worden naar de uiteenzetting in hoofdstuk 4.4. over de specifieke toepassing van deze procedure en naar de modelbrief van GAMS België die hierbij een handig instrument kan zijn.

Voorts is het van belang dat de vrees voor een nieuwe VGV of voor de blijvende gevolgen van een VGV in het begin van de procedure aan de asielinstanties wordt voorgelegd, dus reeds tijdens het eerste gehoor bij DVZ. Indien de advocaat pas later wordt geraadpleegd, of indien deze vrees pas later aan het licht komt, is het van belang dit zo spoedig mogelijk te melden en daarbij uitvoerig uit te leggen waarom de cliënt.e het niet zelf heeft gemeld. Dit kan worden gestaafd door psychologische en medische rapporten.

Wat de opvang betreft verzekert de advocaat dat de opvang past bij de behoeften van zijn/haar cliënte, overeenkomstig de Belgische opvangwet van 12 januari 2007 en de bepalingen over kwetsbare personen in de Europese Opvangrichtlijn. Hij/zij kan aan Fedasil aangeven dat zijn/haar cliënt.e passend onderdak nodig heeft of sociaal-medische-psychologische begeleiding en specifieke verzorging vanwege het geweld waaraan zij werd blootgesteld (gespecialiseerde gynaecologische consultaties).³²

³² Zie hoofdstuk 4 over kwetsbaarheid.

Om de asielinstanties in staat te stellen de kwetsbaarheid van de verschillende betrokken personen correct te analyseren en op te volgen, is het raadzaam om als advocaat koppels altijd apart te horen en uit te nodigen voor een gesprek, omdat situaties van gedwongen huwelijken of huiselijk geweld anders niet altijd aan de oppervlakte komen door angst en schaamte. Indien een dergelijk risico bestaat, is het raadzaam ook de asielinstanties in te lichten, zodat zij het echtpaar niet tegelijkertijd ondervragen en aldus wordt voorkomen dat belangrijke elementen van het asielrelaas niet worden onthuld of behandeld.

Bovendien kan het zeer nuttig zijn zich te beroepen op het Handvest inzake het persoonlijk onderhoud van het CGVS en op het Koninklijk Besluit tot regeling van de werking en de procedure van het CGVS.

Voorts kan het in sommige gevallen interessant en passend zijn om zich na uitputting van de nationale rechtsmiddelen tot de VN-Comités te wenden, gezien hun gedifferentieerde benadering van de notie 'kwetsbaarheid' (supra).³³

Zie publicatie van CIRE voor meer informatie over de regelgeving en rechtspraak van de arbeidsrechtbanken voor wat betreft opvang van asielaanvragers (beslissingen inzake de toewijzing van afgewezen asielzoekers of gezinnen met minderjarige kinderen in illegaal verblijf naar terugkeerplaatsen/terugkeercentra).

Non-discriminatie in het kader van asiel : harmonisering van de rechtspraak

Reeds in de vorige publicatie van deze handleiding volgde er uit de analyse van de rechtspraak van de arresten van de Nederlandstalige en Franstalige kamers van de RvV dat er een grote discrepantie was in de beoordeling van asioldossiers inzake GGG tussen beide taalrollen van de RvV.

De behandeling van de verzoeken tot internationale bescherming van vrouwen met dezelfde herkomst en in relatief vergelijkbare situaties kan verschillend zijn, afhankelijk van de taal van de procedure, wat leidt tot discriminatie en ongelijkheid tussen asielaanvragers.

Uit die studie was gebleken dat asielzoeksters meer moeilijkheden ondervinden om een bescherming te krijgen bij de Nederlandstalige kamers van de RvV, omdat er een andere benadering wordt gehanteerd van geloofwaardigheid en interpretatie van het Vluchtelingenverdrag.

Deze vaststelling werd ook opnieuw gedaan bij de studie van de arresten van beide kamers van 2020-2021.

³³ Zie hoofdstuk 4.5.

Bij wet van 10 april 2014³⁴ voor bevordering van de eenduidigheid van jurisprudentie of de ontwikkeling van het recht had de wetgever voorzien in de mogelijkheid voor de partijen om een dossier te laten onderzoeken door verenigde kamers (Franstalig en Nederlandstalig) van de RvV en de Raad van State. Er is namelijk in voorzien dat na ontvangst van het advies van de rechter, de eerste voorzitter of de voorzitter van de RvV opdracht kan geven tot het terugzenden van de zaak naar de verenigde kamers indien hij dit noodzakelijk acht. Indien dit niet het geval is, deelt hij de kamer die de zaak behandelt mee dat hij de zaak niet zal verwijzen. Indien echter één van deze kamers na beraadslaging verzoekt om bijeenroeping van de verenigde kamers, is hij verplicht dit te doen of de zaak naar de algemene vergadering te verwijzen.

De eerste voorzitter of de voorzitter is ook verplicht de zaak naar de verenigde kamers te verwijzen wanneer beide partijen daarom verzoeken.

Het is nog te vroeg om de relevantie van het gebruik van deze verwijzing naar verenigde kamers te beoordelen, gezien het beperkte aantal arresten in deze zin.

11.2. Cliënt.e zo goed mogelijk adviseren

Informatie over de te volgen stappen bij de asielprocedure

Het is essentieel dat de verzoek(st)er om internationale bescherming duidelijk wordt geïnformeerd over de procedure die hij/zij instelt. Asielprocedures kunnen moeizaam en langdurig zijn. De advocaat/advocate, die op de hoogte is van de eisen van de asielinstanties over het weergeven van de identiteit van de cliënt.e en het vluchtverhaal, heeft er baat bij zijn/haar cliënt.e hierover grondig te informeren en hem/haar te laten weten dat hij/zij er alle belang bij heeft zijn/haar dossier zo goed mogelijk te documenteren. Als de asielzoek(st)er daartoe niet in staat is, zijn er dienstverlenende instanties die hem/haar bij deze stappen kunnen ondersteunen. De advocaat/advocate zou bijvoorbeeld kunnen definiëren welke stappen de aanvrager/aanvraagster moet nemen gedurende de procedure en wie daarbij zou kunnen helpen. Voor het beantwoorden van vragen kan de verzoek(st)er om internationale bescherming zich in eerste instantie richten tot zijn sociaal werker.

De advocaat/advocate waakt over het goede verloop van de procedure (over termijnen en mogelijkheden van beroep, het verkrijgen van documenten/nuttige certificaten enz.). In geval van een probleem, bijvoorbeeld tijdens de hoorzitting bij het CGVS, is het aan te bevelen dat hij/zij hiervan schriftelijk melding maakt bij de dossierbehandelaar van het CGVS. Het CGVS dient hiermee rekening te houden als het wil voorkomen dat er twijfel rijst.

³⁴ Wet van 10 april 2014 houdende diverse bepalingen inzake de procedure voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en de Raad van State, M.B. 21 mei 2014, in werking getreden op 1 juli 2014, Titel III

De aanbevelingen van de UNHCR bepalen dat twijfel in het voordeel is van de verzoek(st)er om internationale bescherming.

In het geval van twijfel over de goede trouw van de ouders die internationale bescherming vragen voor hun dochter dient het CGVS zich ervan te weerhouden belemmeringen te veroorzaken voor de bescherming van het kind. Het is echter essentieel dat de advocaat zijn cliënten informeert over het strafrechtelijk verbod op vrouwelijke genitale verminking in België en de maatregelen die door het CGVS zijn genomen na toekenning van bescherming voor hun dochter.

Keuze van de procedure: in naam van wie de aanvraag in te dienen?

Soms wordt de vrees voor VGV niet opgeworpen door de ouder die vreest voor andere vormen van vervolging in het land van herkomst. De advocaat die zich bewust is van de problematiek van besnijdenis kan de ouders bevragen over het bestaan van de vrees voor VGV voor hun dochter(s).

Er werd eerder benadrukt dat een begeleide minderjarige eventueel in eigen naam een verzoek tot internationale bescherming kan indienen op basis van vrees voor VGV in geval van terugkeer naar zijn of haar land. Deze praktijk is ontstaan naar aanleiding van het ontbreken van een specifiek onderzoek naar de vrees voor VGV in hoofde van het kind³⁵. Om een afzonderlijk onderzoek van de vrees van het kind af te dwingen, moest het verzoek om internationale bescherming soms ingediend worden in naam van het kind als hoofdverzoek(st)er.

Feitelijk had de RvV destijds in een reeks nietig verklaarde arresten in het kader van meervoudige aanvragen geoordeeld dat de vrees van het kind niet specifiek was onderzocht in het kader van de door het gezin ingediende aanvraag. De RvV meende dat het dus niet een kwestie was van een meervoudige aanvraag, maar een eerste aanvraag van het kind die moest worden onderzocht.³⁶

Tengevolge kan een aanvraag op basis van de vrees voor VGV van een kind ingediend worden door hetzij één of beide ouders van het jonge meisje als hoofdverzoeker(s), of door het kind zelf in eigen naam (indien nodig vertegenwoordigd door een ouder) (artikel 57/1 van de Vreemdelingenwet).

In dat opzicht vormde een principiële arrest van de Franstalige kamer van de RvV (kamer met 3 rechters) het initiatief voor het uitvoeren van een afzonderlijk onderzoek voor elke ingeroepen vrees binnen eenzelfde procedure.³⁷ Dit bracht een juridisch debat teweeg over

³⁵ Zie met name RvV arrest nr. 114 429 van 26 november 2013

³⁶ Zie hiervoor de nietig verklaarde arresten: RvV arrest nr. 110 319 van 23 september 2013; RvV arrest nr. 113 153 van 13 oktober 2013 en RvV arrest nr. 114 005 van 20 november 2013.

³⁷ RvV arrest nr. 122 668 van 17 april 2014 (3 rechters).

de al dan niet erkenning van de ouders van erkende minderjarige vluchtelingen omwille van een vrees voor VGV in hoofde van het kind. Nadat dergelijk statuut eerst wel werd toegekend aan ouders in zulke situaties veranderden de asielinstanties hun praktijk hieromtrent in 2019. Ouders in dergelijke situaties worden niet meer als vluchteling erkend en bij gebreke aan enig ander statuut zijn zij genoodzaakt om een regularisatieaanvraag in te dienen, met alle administratieve en andere precare gevolgen van dien.

Er zij op gewezen dat bepaalde redenen voor vervolging (bijvoorbeeld een eventuele besnijdenis bij een jong meisje) niet systematisch worden geanalyseerd indien de minderjarige dit niet spontaan vermeldt. Het CGVS hanteert de volgende criteria: *"Als de ouders afkomstig zijn uit een land met een VGV-prevalentie van meer dan 85% en zij zich beroepen op een persoonlijke angst, zonder dat zij een beroep doen op de angst voor VGV bij hun dochter, die zich ook in de asielprocedure bevindt, stelt de protection officer (PO) tijdens het interview duidelijk en systematisch de vraag: is uw dochter besneden en zo niet, vreest u dat zij dat zal worden? Indien de PO van oordeel is dat er een risico op VGV bij het kind bestaat (na de ouders tijdens het interview een reeks vragen te hebben gesteld en een VGV-getuigschrift te hebben gevraagd), stelt hij voor de vluchtelingenstatus ook te erkennen op grond van vrees voor VGV bij het kind, dat in de follow-up van de VGV zal worden opgenomen. De ouders zullen dan een verklaring op erewoord ondertekenen. Indien de ouders afkomstig zijn uit een land met een VGV-prevalentie van minder dan 85% en zij deze angst niet spontaan bij hun dochter oproepen, is de PO niet verplicht vragen te stellen die betrekking hebben op de angst voor VGV bij het kind, maar zal hij een algemene (verplichte) vraag stellen die betrekking heeft op de kinderen die op bijlage 26 van de ouder staan: heeft u een angst voor uw kind? Het is natuurlijk altijd mogelijk dat de PO in de loop van het gesprek tot de bevinding komt dat er een vrees is voor VGV; in dat geval zal hij/zij deze angst moeten onderzoeken en het risico in hoofde van het kind moeten analyseren. Dit moet geval per geval bekeken worden."*³⁸

Voor meer informatie over aanvragen namens begeleide kinderen, zie hoofdstuk 9.3.

11.3. Een sterk dossier samenstellen

Voor de samenstelling van zijn/haar dossier moet de advocaat niet aarzelen om de relevante websites hieromtrent te raadplegen. Gezien de moeilijkheid om gendergerelateerde asielaanvragen te staven vanwege de bijzondere context van de asielzoeker adviseert de advocaat zijn/haar cliënt(e), die medische en/of psychologische begeleiding krijgt, hem/haar de gedetailleerde medische en/of psychologische certificaten te verschaffen. Dit kunnen aanwijzingen vormen voor de instanties over de geloofwaardigheid van de verklaringen van de verzoek(st)er om internationale bescherming.

³⁸ Zie praktijk 2021 CGVS.

Bij het verzamelen van relevante informatie speelt de advocaat een belangrijke rol door zijn/haar cliënt(e) te helpen een zo sterk mogelijk dossier samen te stellen en door de verzoek(st)er om internationale bescherming te adviseren bij het zoeken naar informatie of stukken.

Bovendien kan het van groot belang zijn om bij een volgend verzoek om internationale bescherming een uitvoerige met redenen omklede brief te voegen waarin de nieuwe elementen uitgebreid worden opgesomd en met nieuwe documenten worden gestaafd. Het is zeer belangrijk dat de cliënt(e) deze begeleidende brief meeneemt naar het gehoor bij DVZ en dat die per e-mail wordt verzonden, want het CGVS kan onmiddellijk een beslissing van onontvankelijkheid nemen zonder de cliënt(e) opnieuw te horen, wat betekent dat de advocaat niet in staat was om de cliënt(e) bij te staan tijdens het zeer beknopte gehoor bij DVZ.

De advocaat kan contact opnemen met GAMS België voor aanvullende rechtspraak en informatie.

11.4. Bruggen slaan tussen beroepsgroepen en cliënt(e) doorverwijzen

Het is vaak nuttig voor de cliënten doorverwezen te worden naar een organisatie die ervaring heeft met het begeleiden van asielzoekers of naar medische en psychosociale diensten. Deze diensten werken mee aan het bewijzen van de vrees van de asielzoek(st)er door onder andere bewijs te leveren van (gevolgen van) eerdere vervolgingen.

Het is ook van bijzonder belang voor de advocaat om contact op te nemen met andere psychosociale actoren die de verzoek(st)er om internationale bescherming begeleiden. Zij kunnen over nuttige informatie beschikken voor aanvulling van het dossier³⁹.

Ouders moeten ook worden verwezen naar verenigingen op dit gebied (b.v. GAMS-België, Collectif liégeois contre les mutilations génitales féminines) die hen kunnen aanmoedigen om over deze praktijken na te denken.

12. BEGRIPPENLIJST

Bijzondere procedurele noden

CCE: Conseil du Contentieux des étrangers

CEDAW: The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women

³⁹ Procédure d'asile et culture : La Clinique transculturelle à la rescousse d'une procédure inadaptée, Clémentine Ebert, Avocate au barreau de Bruxelles et de Paris, juriste ADDE, et Marie-Rose Moro, Psychiatre, Professeur des Universités, Revue du droit des étrangers - 2019 - n° 203

CEDOCA : CGVS's afdeling voor onderzoek naar informatie over landen van herkomst (COI)

CGVS: Commissariaat general voor vluchtelingen en staatlozen

Conventie van Istanbul: Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, aangenomen in mei 2011 en in werking getreden op 1 augustus 2014. Verdrag geratificeerd door België op 14 maart 2016, in werking getreden op 1 juli 2016.

COI: Country of Origin Information

DVZ: Dienst Vreemdelingenzaken

EASO: European Asylum support office

EHRM: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

EU: Europese unie

GAMS: Groep voor de afschaffing van vrouwelijke genitale verminking

GGG: Gendergerelateerd geweld

GwH: Grondwettelijk Hof

HVC -UNHCR: Agence des Nations Unies pour les réfugiés

HVJ-EU: Hof van Justitie van de Europese Unie

NBMV: Niet-begeleide minderjarige vreemdeling

OFPRA : Office français de protection des réfugiés et apatrides

RVV: Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

SRB: Subject Related Briefings of CEDOCA

UNICEF: United Nations Children's Fund, United Nations International Children's Emergency Fund, special program of the United Nations (UN) devoted to aiding national efforts to improve the health, nutrition, education, and general welfare of children.

VBG: Violences basées sur le genre

VGv: Vrouwelijke genitale verminking

VW: Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

WHO: World Health Organisation

13. MODELBRIEVEN ADVOCaat/ADVOCATE

- Modelbrief advocaat inzake de bijzondere procedurele noden bij het CGVS
- Modelbrief advocaat inzake de bijzondere procedurele noden gericht aan een expert (nog te onderzoeken)
- Modelbrief gericht aan medische expert inzake risico op herbesnijdenis of gruwelijke aard van de vervolging
- Modelbrief gericht aan psychologische expert inzake risico op herbesnijdenis of gruwelijke aard van de vervolging
- Modelbrief gericht aan medische of psychologische expert
- Modelbrief gericht aan DVZ inzake de regularisatie van de ouders van als vluchteling erkende meisjes

14. ENKELE NUTTIGE ADRESSEN

14.1 Specifieke verenigingen rond VGV in België en in het buitenland

Het Inter-Afrikaans Comité – Inter-African Committee on Traditional Practices (IAC) voor de strijd tegen de praktijken die schadelijk zijn voor de gezondheid van moeder en kind <http://www.iac-ciaf.org>

Vzw INTACT beoogt het ondersteunen van elke actie op juridisch of gerechtelijk domein, ten einde VGV te bestrijden en te voorkomen en om de bescherming van vrouwen en meisjes tegen VGV te bevorderen, via de toepassing van de internationale verdragen en de nationale wetten. <http://www.intact-association.org> (Intact heeft haar activiteiten stopgezet maar de site kan worden geraadpleegd.)

Vzw GAMS-België werkt sinds 1995 rond de begeleiding van families die besloten hebben te breken met de traditie omdat zich bewust geworden zijn van de schadelijke gevolgen van VGV voor de gezondheid van hun kinderen, <http://www.gams.be>

De Gezamenlijke Strategie voor de strijd tegen Vrouwelijke Genitale Verminking (GS VGV) is een overlegplatform dat actoren uit verschillende sectoren die geconfronteerd worden met VGV samenbrengt (gezondheidsmedewerkers, politici, doelgroepen, terreinactoren) : <http://www.strategiesconcertees-mgf.be>

14.2 Specifieke verenigingen rond vreemdelingenrecht in België

NANSEN: een juridisch expertisecentrum over internationale bescherming

Ze zijn actief op het terrein door:

- individueel advies te geven,
- detentiecentra te bezoeken en te monitoren,
- ondersteuning te geven aan advocaten,
- tussen te komen bij de asielinstanties.

<https://nansen-refugee.be/nl/>

L'ADDE : Deze organisatie heeft als missie het promoten van de rechten van vreemdelingen in dienst van de maatschappelijke rechtvaardigheid : <http://www.adde.be>

Vzw Foyer : Foyer werkt op het gemeentelijke, regionale en internationale vlak rond diversiteit, interculturaliteit en de globale problematiek van de integratie van allochtone bevolkingsgroepen. De dienst rechtsbescherming Foyer verleent binnen Brussel juridisch advies en ondersteuning. <http://www.foyer.be>

Vluchtelingenwerk Vlaanderen is een coördinatiestructuur van actieve verenigingen in het domein van vluchtelingenrecht, voert campagnes omtrent problemen in verband met de opvang vluchtelingen, de asielaanvraag of het werk van vluchtelingen, doet aan analyse en pleidooi : <http://www.vluchtelingenwerk.be>

Kruispunt Migratie-Integratie is een expertisecentrum rond migratie, integratie en etnisch-culturele diversiteit en biedt onder meer een juridische helpdesk vreemdelingenrecht en internationaal privaatrecht voor hulpverleners. De website bevat heel wat juridische informatie. <http://www.kruispuntmi.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht>

CIRE is een pluralistische coördinatiestructuur die 23 associaties verenigt. Het nagestreefd doel is het reflecteren en het geconcentreerd optreden rond vraagstukken met betrekking tot de problematiek van asielaanvragers, vluchtelingen en vreemdelingen : <http://www.cire.be>

Vzw SIREAS, vzw SASB en vzw FAE hebben als doel hulp te bieden aan elke persoon, voornamelijk aan immigranten en vluchtelingen, zonder onderscheid op grond van ras of filosofische, politieke, of religieuze overtuiging <http://www.sireas.be>

Medimmigrant is een Brusselse vzw die individuele ondersteuning geeft aan mensen in een precair verblijfsstatuut die medische noden hebben en eveneens op structureel vlak de problematiek van gezondheid en mensen in een precair verblijfsstatuut probeert aan te pakken. <http://www.medimmigrant.be>

SeTIS Bxl asbl is een vertaal- en tolkdienst in het sociaal milieu : <http://www.setisbxl.be>

Brussel Onthaal is eveneens een sociale vertaal- en vertolkingsdienst voor vluchtelingen/immigranten in regio Brussel.

Tel : 02/511 27 15 <http://www.sociaalvertaalbureau.be>

14.3 Specifieke structuren rond geweld op vrouwen

Het internationaal centrum voor reproductieve gezondheidszorg (ICRH) functioneert binnen de faculteit geneeskunde en sociale wetenschappen van de Universiteit Gent en tracht de toegang en de kwaliteit van de verschillende diensten die de seksuele en reproductieve gezondheid bevorderen te verbeteren. Het integreert mensenrechtenbescherming en mogelijke gender-effecten in zijn analyse : <http://www.icrh.org/mission-de-icrh>

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM) is belast met het verzekeren en het promoten van gelijkheid van vrouwen en mannen, evenals van het bestrijden van elke vorm van discriminatie en ongelijkheid op grond van gender : <http://www.igvm-iefh.belgium.be/fr/institut>

Amnesty International, End FGM voert een campagne binnen de EU ter bestrijding van VGV <http://www.endfgm.eu/en>

De VZW INTACT is een juridisch referentiecentrum voor vrouwelijke genitale verminking (VGV) en ander daarmee verband houdend geweld (gedwongen huwelijken, vroegtijdige huwelijken). Voor meer informatie kunt u terecht op: www.intact-association.org (Intact heeft zijn activiteiten stopgezet, maar de site kan worden geraadpleegd)

GAMS België biedt juridische ondersteuning aan advocaten en gespecialiseerde diensten met betrekking tot aanvragen voor internationale en nationale bescherming. De VZW biedt dus specifieke informatie over jurisprudentie, doctrine of verduidelijkingen betreffende vrouwelijke genitale verminking van vrouwen en gedwongen huwelijken en ander gerelateerd geweld. Deze juridische dienst treedt niet in de plaats van de advocaat in de procedure.

In bijlage : Tabel beslissingen CGVS⁴⁰

⁴⁰https://gams.be/wp-content/uploads/2020/05/20200430_GAMS_AMIF_ColloqueGBVAsylum_Synth%C3%A8se_FR_FINAL.pdf

Tableau 1 : Décisions finales prises par le CGRA dans des dossiers dans lesquels étaient invoqués un ou plusieurs motifs d'asile liés au genre (année 2018)

	Crimes d'honneur	Mariages forcés	Prostitution forcée	MGF	MGF-filles	Violences domestiques	Violences sexuelles	Orientation sexuelle et identité de genre	Total
Décisions d'octroi de la protection internationale	72	162	8	101	133	106	111	251	944
Décisions de refus	132	328	14	106	75	159	108	314	1236
Total des décisions finales	204	490	22	207	208	265	219	565	2180
Octroi de la protection internationale	35 %	33 %	36 %	49 %	64 %	40 %	51 %	44 %	43 %

Source : Statistiques « genre » 2018, CGRA.

15. BIBLIOGRAFIE: NUTTIGE TEKSTEN IN GEVAL VAN EEN VERZOEK OM INTERNATIONALE BESCHERMING OP BASIS VAN GENDERGEWELD

15.1 Internationale teksten

(teksten beschikbaar via de website <http://www2.ohchr.org>)

- Internationaal Verdrag van Genève betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève, op 28 juli 1951, inwerkingtreding op 22 april 1954.
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW), 18 december 1979, A/RES/34/180, (artikelen 2 (f) ; 5(a) ; 12).
- Verdrag van de Verenigde Naties tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, 10 december 1984
- Verdrag inzake de rechten van het kind, goedgekeurd op 20 november 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (artikelen 2 ; 19 ; 24 ; 34 ; 37 en 39).
- UN General Assembly, [Intensifying global efforts for the elimination of female genital mutilations: Report of the Secretary-General \(2020\) | Digital library: Publications | UN Women – Headquarters \(A/75/279\)](#).

- Verklaring A/RES/48/108 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties: “Declaration on the elimination of violence against women”, 20 december 1993, beschikbaar via <http://www.un.org/french/womenwatch/followup/beijing5/session/fiche4.html>.

15.2 Europese teksten

Raad van Europa

- Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, 4 november 1950, beschikbaar via <http://conventions.coe.int>
- Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, Istanbul, 11 mei 2011, beschikbaar via <http://www.conventions.coe.int>
- Resolutie 1765 (2010) van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa inzake gendergerelateerde asielaanvragen, oktober 2010, beschikbaar via <http://assembly.coe.int>

Europese Unie

(teksten beschikbaar via de website <http://eur-lex.europa.eu>)

- Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van internationale bescherming (herschikking van de “procedure” richtlijn 2005/85/EG van de Raad van 1 december 2005 betreffende de minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus) – hierna: “Procedurerichtlijn”.
- Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van de normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking van de “opvang” richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten) – hierna: “Opvangrichtlijn”.
- Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in

aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming. Hierna: “Kwalificatierichtlijn”.

- Een EU-strategie om wereldwijd een einde te maken aan vrouwelijke genitale verminking - 12 februari 2020 (2019/2988(RSP))
- Resolutie van het Europees Parlement van 7 februari 2018 over nultolerantie tegenover vrouwelijke genitale verminking van vrouwen (2017/2936(RSP))
- Resolutie van het Europees Parlement van 8 maart 2016 over de situatie van vrouwelijke vluchtelingen en asielzoekers in de Europese Unie (2015/2325(INI))

15.3. Instrumenten van het agentschap van de Verenigde Naties voor de vluchtelingen (UNHCR)

(teksten beschikbaar via <http://www.refworld.org>, in het Engels en het Frans)

- UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims 16 December 1998.
- UNHCR, Guidelines on International Protection N°.1 : “Gender- Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees”, 7 May 2002, HCR/GIP/02/01.
- UNHCR, Guidelines on International Protection N°.2 : “Membership of a Particular Social Group Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees”, 7 May 2002, HCR/GIP/02/02.
- UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity, 21 November 2008.
- UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation, May 2009.
- UNHCR, Guidelines on International Protection N°.8 : “Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees”, 22 December 2009, HCR/GIP/09/08.

15.4. Belgische teksten

- Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, gepubliceerd in B.S., 31 december 1980.
- KB van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, B.S. op 27 januari 2004 en gewijzigd door het KB van 17 augustus 2013.
- KB van 11 juli 2003 houdende vaststelling van bepaalde elementen van de procedure die dienen gevolgd te worden door de dienst van de Dienst Vreemdelingenzaken die belast is met het onderzoek van de asielaanvragen, B.S. van 27 januari 2004 en gewijzigd door het KB van 17 augustus 2013.
- [Aanbeveling Statuut ouders van kinderen erkend als vluchteling | Federaalombudsman.be](#)
- Code commentés 20/20 - Droits des femmes, beschikbaar op: [Code de droits des femmes - Fem&L.A.W. \(femandlaw.be\)](#)

15.5. Andere instrumenten

Op internationaal niveau

- UNHCR, Too Much Pain- Female genital mutilation and asylum in the European Union: A Statistical Update (August 2018)), disponible en ligne sur le site (<https://reliefweb.int/report/world/too-much-pain-female-genital-mutilation-and-asylum-europe-an-union-statistical-update>) <http://www.refworld.org>
- UNICEF, Female Genital Mutilation/Cutting : “A statisticaloverview and exploration of the dynamics of change”, <https://www.unicef.fr/contenu/espace-medias/nouveau-rapport-statistique-sur-les-mutilations-genitales-feminines>
- UNHCR, “Avis du Haut-Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés rendu sur pied de l’article 57/23 bis de la loi du 15 décembre 1980 sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers relatif à l’évaluation des demandes d’asile de personnes ayant des besoins particuliers et en particulier de personnes qui ont subi des tortures, des viols ou d’autres

formes graves de violence psychologique, physique ou sexuelle”, mai 2012, beschikbaar via <http://www.refworld.org>

- Les MGF dans les directives qualification, procédures et conditions d'accueil de la politique d'asile européenne, directive du réseau END FGM pour la société civile, mars 2016, https://www.endfgm.eu/editor/files/2017/03/Qualification__Procedures_and_Reception_Conditions_FRA.pdf
- Kinderfonds van de Verenigde Naties. Vrouwelijke genitale verminking/besnijdenis : Een wereldwijde zorg. New York : UNICEF, 2016
- WHO, "Vrouwelijke genitale verminking", Factsheet over vrouwelijke genitale verminking, januari 2018, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/fr/>.

Studies op Europees niveau

- European Union, Common EU Guidelines for Processing Country of Origin Information (COI), April 2008.
- European Institute for Gender Equality, “Female Genital Mutilation in the European Union and Croatia Report”, Europese Unie 2018, beschikbaar via <https://eige.europa.eu/publications/estimation-girls-risk-female-genital-mutilation-european-union-report-0>
- European Parliament, DG for internal policies, Gender Equality. “Gender related asylum claims in Europe”. A comparative analysis of law, policies and practice focusing on women in nine EU Member States France, Belgium, Hungary, Italy, Malta, Romania, Spain, Sweden and the United Kingdom, November 2012, beschikbaar via <http://www.europarl.europa.eu/studies>.
- CEA(R), “Gender-related Asylum Claims in Europe, a Comparative Analysis of Law policies and Practice Focusing on Women in Nine EU Member States”, May 2012, beschikbaar via <http://www.refworld.org>

Studies op Belgisch niveau

- Elke maand worden in de Cahiers de l'EDEM (voorheen Nieuwsbrief EDEM) besluiten of nieuwe teksten geanalyseerd en van commentaar voorzien: <https://uclouvain.be/fr/instituts-recherche/juri/cedie/newsletter.html>
- vzw INTACT, “Internationale bescherming en vrouwelijke genitale verminking : de 11 aanbevelingen van INTACT” ; Update van de aanbevelingen, INTACT 2014, beschikbaar via de website <http://www.intact-association.org> > hulpverlener > asielrecht > 11 aanbevelingen.
- Neraudau E. en Van der Plancke V., “Pratique du CGRA en cas de reconnaissance du statut de réfugié sur la base du risque de mutilations génitales féminines : contrôle médical annuel et sanctions éventuelles”, Studie in opdracht van INTACT, 2011, Bruxelles.
- Nepper C., “Etude sur les moyens donnés dans l’accueil des demandeurs d’asile pour détecter l’existence de mutilations génitales féminines chez une femme ou le risque d’en subir chez une fillette”, Studie in opdracht van INTACT, 2011, Bruxelles.
- Mahieu R., Timmerman C. en Vanheule D., “De genderdimensie in het Belgische en Europese asiel- en migratiebeleid”, Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, 2010, Brussel.
- Verbrouck C. en Jaspis P., “Mutilations génitales féminines : quelle protection ?”, RDE n° 153, 2009, pag. 133 e.v.
- De website van de gezamenlijke strategie voor de strijd tegen vrouwelijke genitale verminking bevat verschillende teksten, studies en instrumenten, gerealiseerd in België, <http://www.strategiesconcertees-mgf.be/nl/tag/asile-nl>
- De website van de vzw INTACT stelt juridische instrumenten ter beschikking, <http://www.intact-association.org/nl/wat-doen-we/ondersteuning-van-professionals.html> (ter herinnering: schorsing activiteiten INTACT vzw)
- De website van de vzw INTACT stelt juridische instrumenten ter beschikking, <http://www.intact-association.org/nl/wat-doen-we/ondersteuning-van-professionals.html> (ter herinnering: schorsing activiteiten INTACT vzw)
- [NANSEN NOTE 2020/1 Medisch Forensische documenten in de asielprocedure \(nansen-refugee.be\)](http://nansen-refugee.be)

- [nansen-note-2018-3-asielprocedure-beoordeling-bewijsmiddelen.pdf \(nansen-refugee.be\)](#)
- [NANSEN Note Vrouwelijke genitale verminkingen](#)
- [NANSEN Profiel Somalische vrouwen slachtoffer van genitale verminkingen type III](#)
- [NANSEN Profiel Alleenstaande Somalische vrouw slachtoffer van genitale verminkingen \(incl. Mogadiscio\)](#)
- <http://gbv-asylum-hub.be/wp-content/uploads/2020/09/Gams-Fiche-2T-NL-final.pdf>

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

XXX